

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Seminární práce k předmětu SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Samota jako lidská nutnost a deviace

Vyučující: PhDr. Marie Bezečná

Student: Jaroslav Fogl

Ročník: druhý

Akademický rok: 2001/2002

Datum: 17. prosince 2001

Úvod

V této své seminární práci bych se chtěl zabývat velkém problému naší civilizace a to je SAMOTA. Nechtěl bych ovšem na ni pohlížet jenom jako na deviaci, ale i jako na lidskou nutnost, protože se domnívám, že samota je špatná jenom tehdy, bourá-li vztahy mezi lidmi a uzavírá-li nás do našeho světa, který je často vysněný.

Chtěl bych v této práci nastínit také to, jak pojem osamocení nebo samoty chápe Bible a jak tento problém u mladého člověka chápal ve své době Don Bosko. Každopádně samota se v dnešní civilizaci stává problémem, který je třeba řešit a na který je třeba neustále poukazovat.

1. Samota jako lidská nutnost a jako deviace

1.1. Člověk jakožto tvor společenský

Dříve, než přistoupíme k objasňování pojmu samota, je třeba, abychom se zastavili a vyřešili pojem „co je člověk“. Filosofická antropologie pojímá člověka jako bytost složitou, tělesnou i duševní, individuální a sociální.¹ Vzniklo mnoho teorií ohledně lidské antropologie, avšak je důležité, abychom si uvědomili, že *„člověk není samotářský, ale společenský“*² jak píše sv. Bazil, proto je důležité pochopit, že *„nikdo si nestačí sám“*³, protože *„navzájem si pomáháme, navzájem se napomínáme, opravujeme své chyby, poučujeme se.“*⁴ Dá se tedy říci, že člověk je nutný ve *„ve vztazích a zákonitostech společenského života.“*⁵ Proto každý únik ze společnosti, ze vztahu s druhými lidmi a z potřeby druhých lidí k vlastnímu životnímu růstu vede k nutné deviaci člověka.

1.2. Rozdíl mezi samotou jako nutností a jako deviací

Je velice málo knížek, které se zabývají problematikou samoty, jakoby to nebyl společenský problém dnešní doby a vývoje společnosti. A z toho vyplývá, že neexistuje žádná konkrétní definice, která by samotou jako nutnost a samotou jako deviací celou postihla.

Samota v lidském životě je potřebná až nutná, protože nám napomáhá zastavit se uprostřed ruchu světa, přemýšlet o svém životě a o světě a v neposlední řadě je možností setkat se s transcendentnem, ať už Boha nazveme jakkoliv.⁶

Osamocení, jako deviace je stav, kdy člověk nedostane žádnou odpověď na své potřeby a na to jak řešit své problémy, prostě nemá nikoho, komu by mohl natolik důvěřovat, aby mu mohl své problémy odtajnit a tak je řešit.⁷ Takový člověk má strach být sám a zamýšlet se nad sebou⁸, v ranném dětství nedostal dostatek *„lásky, ocenění a potvrzení“*⁹, nebo je vyčleňován ze společenství jenom proto, že má např. tichou povahu. Tito lidé jsou schopni pouze *„zamumlat jedno nebo dvě slova, pokud jsou osloveni, ale samy, bez pomoci nikdy rozhovor nezahájí.“*¹⁰ Osamocení může být díky určité nemoci¹¹,

¹ Srov. Pecka, Dominik. *Člověk. sv. 1.* Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 11.

² Špidlík, Tomáš. *Prameny světla.* Řím: Křesťanská akademie, 1981, s. 116.

³ *Tamtéž*

⁴ *Tamtéž*

⁵ Pecka, Dominik. *Člověk. sv. 1.* Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 21.

⁶ Srov. Špidlík, Tomáš. *Prameny světla.* Řím: Křesťanská akademie, 1981, s. 117 – 119.

⁷ Srov. Biddulph, Steve. *Proč jsou šťastné děti šťastné.* Praha: Portál, 1997, s. 35 – 36.

⁸ Srov. Auger, Lucien. *Strach, obavy a jejich překonávání.* Praha, 1998, s. 93.

⁹ Biddulph, Steve. *Proč jsou šťastné děti šťastné.* Praha: Portál, 1997, s. 119.

¹⁰ *Tamtéž*, s. 123.

¹¹ Srov. Vágnerová, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese.* Praha: Portál, 1999, s. 66.

neuróze¹², hyperaktivitě¹³, různým poruchám osobnosti¹⁴ a závislostem, jež mohou být příčinou tohoto „nechci být sám“.¹⁵

¹² Srov. *Tamtéž*, s. 222.

¹³ Srov. *Tamtéž*, s. 85.

¹⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 265.

¹⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 288.

2. Samota jako lidská nutnost

2.1. Touha po samotě v lidských dějinách

V lidských dějinách existují dva opačné směry. Jeden je směr do společnosti a tím přirozeně do hluku a shonu a druhý je směr do samoty a mlčení. Směr do společnosti ovládaného značně hekticky je pro člověka přirozeného celkem přirozené. Co však způsobuje to, že se lidé uchylují do ústraní a po nějaké chvíli strávené v samotě se opět uchylují do života ve společnosti, aby se potom mohli opět vrátit zpět do místa samoty? Zdá se, že *"uprostřed hluku našich dnů se mnohým stalo potřebou vzdálit se z rušného shonu a hledat ztišení"*¹⁶ a samotu. *"Kdykoli jsem šel mezi lidi, vždycky jsem se vrátil jako menší člověk"*¹⁷ říká Seneca. Proto se nelze divit, že mnoho křesťanů v prvních dobách vyhledávali samotu, vždyť *"je nemožné být s lidmi i s Bohem současně."*¹⁸ *"Filosofové utíkali od lidí, aby mohli přemýšlet, velcí lidé se uchylují do soukromí, aby mohli nerušeně pracovat. Křesťanští mniši hledají samotu, aby se dobře modlili."*¹⁹ Každopádně to vždy bylo spojené s touhou po změně a po lepším a ctnostnějším životě.

2.2. Samota ne jako touha po prázdnotě, ale jako touha po naplnění

Samota v celé šíři lidské nutnosti, jak ji chápeme, *"nemůže být ani pláštikem pohodlnosti, ani útekem od povinnosti"*²⁰, ale vždy prostředek ke ztišení, *"k zamyšlení nad sebou a nad smyslem života. Na konci tohoto zamyšlení je vždycky Bůh."*²¹ Vždyť není problémem zůstat někdy sám, ale je problémem, jak tuto samotu smysluplně využít, jak nepromarnit příležitost být sám se svými myšlenkami a se svými problémy, které se mnohdy snažíme odstranit tím, že ji nějakým způsobem přebijeme.²² Ne samota znamená *"die Ohrenstille und die Mundstille"*²³ a to nám pomáhá *"fördern die Herzenstille."*²⁴ Pokud totiž nebudeme samotu chápat jako příležitost ke ztišení srdce, nemá pro nás žádný veliký užitek. Protože *"hluk a křik opravdovému lidskému styku víc škodí, než pomáhá. Máme-li si vyměňovat duchovní hodnoty, musíme je nejdříve mít. Mnoho z nich pak se nezíská jinak, než*

¹⁶ Grün, Anselm. *O mlčení*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1994, s. 3.

¹⁷ Špidlík, Tomáš. *Prameny světa*. Řím: Křesťanská akademie, 1981, s. 118.

¹⁸ *Tamtéž*, s. 119.

¹⁹ *Tamtéž*

²⁰ *Tamtéž*

²¹ Gilbert, Gui. *Až do krajností*. Praha: Portál, 1994, s. 149.

²² Srov. Hajná, Dita. *Breviář správného děvčete*. Praha: Práce, 1975, s. 91 – 93.

²³ Překlad: *Ticho v slyšení a ticho v mluvení* – z Moser, Georg. *Stille im Lärm*. Stuttgart: Schwabenverlag, 1970, z. 9.

²⁴ Překlad: *urychlit ztišení srdce*. – *Tamtéž*

v klidu a osamocení."²⁵ "Důvody lásky k lidem, činností a prací pro církev (pro společnost) naopak zase zbytečně a pokrytecky blýská ten, kdo nedovede být chvíli o samotě, kdo je vnitřně pustý nebo plný neklidu a kdo má zlé a nečisté svědomí."²⁶

2.3. Závěrem kapitoly

Zdá se tedy, že je podstatný rozdíl mezi samotou, která vyplývá z nutnosti ztišení, přemýšlení, řešení problémů a spojení s transcendencí a mezi samotou, která je v lidské společnosti chápána jako určitá deviace. Člověk, který žije v samotě, není člověkem, který by nedokázal žít ve společnosti, ale je člověkem, který společnost zná a ví o jejích problémech, kterému nedělá veliké problémy v této společnosti žít, ale který odchází do samoty, aby jeho život byl dokonalejším a hlubším.²⁷ Naopak, člověk, který prožívá svoji samotu (velké osamocení), zpravidla není schopen svoji samotu přijmout a neustále vyhledává příležitosti, jak tuto hlubokou samotu ve svém srdci a ve vztazích s lidmi vyplnit, jak z ní utéci a nezabývat se vlastními problémy a myšlenkami.²⁸

²⁵ Špidlík, Tomáš. *Prameny světla*. Řím: Křesťanská akademie, 1981, s. 117.

²⁶ *Tamtéž*, s. 118.

²⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 117 – 119.

²⁸ Srov. Auger, Lucien. *Strach, obavy a jejich překonávání*. Praha: Portál, 1998, s. 93.

3. Samota, jako lidská deviace

3.1. *Biblické pojetí osamocení*

Člověk má žít ve společenství s Bohem a se svými bližními a tak být pro svět plodný. "*Osamocení člověk tedy svou samotou vybočuje z řady těchto příkázání a osamocení sama je něčím nedobrým.*"²⁹

Dá se proto říci, že lidská samota "*je tedy v očích Boha zlem.*", které "*je také příčinou hanby.*"³⁰

Častokrát se ovšem setkáváme v biblickém pojetí Starého zákona s chápáním samoty jako zkoušky, která má vést k větší důvěře v Boha. Ale setkáváme se na stránkách Bible ještě s jiným způsobem přístupu Boha a to s takovým, že Bůh nevěrného člověka opouští a nechává ho svému osudu, tedy samotného.³¹ Toto osamocení člověka se mění až příchodem Ježíše Krista, který "*na sebe bere tuto samotou*"³² a zakouší veliké pokušení o samotě na poušti, o samotě se modlí a v posledním okamžiku svého života zažívá hlubokou samotou od Boha samého v Getsemanské zahradě a na kříži. On ví, co to znamená být sám a jaký to má na člověka neblahý dopad. Proto neváhá "*hledat osamocené ovce (Lk 15,4) a jednotlivě navazuje také styk s učedníky (Mk 4,10; 6,2) a veřejnou hříšnicí. (Jan 4,27; 8,9).*"³³

3.2. *Lidská samota v pojetí Dona Boska*

Don Bosko, během svého výchovného působení nesčetněkrát narážel na to, jak je pro člověka nebezpečná samota, tedy to, když mladý člověk nemá nikoho, kdo je "*přítelem jeho duše.*"³⁴

3.2.1. **Příběh jednoho chlapce**

Nejlépe bude, když si osvětlíme pojem samoty u Dona Boska na příběhu chlapce, který se díky samotě stává pouličním darebákem a jehož život Don Bosko značně ovlivnil. Chlapec, kterého chci představit se jmenuje Michal Magone. Ztratil otce, a jeho maminka, protože musí pracovat jako uklízečka u jedné rodiny, nemá čas na to sledovat, co Michal během dne dělá. Proto se Michal veden neustálou samotou a nezájmem ze strany matky spojuje s partou pouličních darebáků a protože je živé povahy, stává se brzy vůdcem party. Don Bosko jej jednoho dne zahlédne v Carmagnole na vlakovém

²⁹ Léon-Dufour, Xavier. *Slovník biblické teologie*. Řím: Křesťanská akademie, 1991, s. 302.

³⁰ *Tamtéž*

³¹ Srov. *Tamtéž*

³² *Tamtéž*

³³ *Tamtéž*

³⁴ Srov. Bosco, Teresio. *Duchovní cvičení s Donem Boskem*. Praha: Portál, 1994, s. 113.

nádraží s partou dovádějících chlapců. Vběhne mezi ně a osloví je. Nejvíce výrazný je partě právě tento Michal, který se až drze postaví proti němu a opáčí se na něj s otázkou – co se do nás mícháte. Don Bosko s ním naváže dialog a zjišťuje skutečnost, že je sám doma, že přestal chodit do školy, protože jej ze školy kvůli kázni několikrát vyhodili a proto se zabavuje pouličním životem. Don Bosko jej zve do Turína, kde má svoji oratoř.

Po příchodu do oratoře se Michal zúčastňuje ohnivě všech zábav. Jeho temperamentní povaha potřebovala neustálý pohyb. Samozřejmě, že chodit do školy mu dělalo potíže, ale ty brzy hravě zvládl, protože měl Dona Boska rád a záleželo mu na tom, aby v hezkém prostředí plném zájmu o něho mohl zůstat. Dokonce přestal při hodinách vyrušovat. Po krátkém čase ho hry přestávají bavit. Poznává svoji špatnost, která jej provázela do doby, než vstoupil do oratoře a často zůstává smutný v odlehlém koutku a nenechává se do žádné hry vtáhnout. Tehdy přichází za ním „anděl strážný“³⁵ a Michal mu odtajňuje svoji starost, že není tak dobrý jako ostatní chlapci, ale že by takový chtěl být. Vstupuje do toho Don Bosko, který mu vysvětluje stav jeho pocitů a doporučuje mu, aby šel ke svátosti smíření. A díky tomuto přístupu se z něho stává člověk, který chce žít dobře, hluboce věří v Boha a má vyřešené komplexy a hříchy svého mládí.³⁶ A toto byl začátek jeho konverze jež není chápána jako konverze k určitému náboženskému systému, ale k dobru obecně.

3.2.2. Nebezpečná samota

Když se podíváme na příběh tohoto chlapce z jiné perspektivy, jistě nás napadnou důležité a přínosné souvislosti. Michal má pouze matku, která není schopná se starat o něho kvůli své přetíženosti v práci a kvůli její usilovné snaze zajistit hmotně Michala. Michal duševně i duchovně strádá a připojuje se k partě, která vyplňuje tuto jeho samotu. Zde se samozřejmě dostává do několika potyček s policií až do chvíle, kdy potká někoho, kdo mu rozumí a zajímá se o jeho problémy.

Don Bosko jeho problémy začíná řešit, protože chápe příčinu jeho problémů. Neodmítá ho a nepovažuje jej za ztraceného.³⁷ Protože nikdy nevěřil tomu, že by se ten dotyčný mladý člověk nemohl obrátit. Vždy říkal: *"Zavinila to situace, v níž se ocitli. Kdyby našli dobrého přítele, který by měl o ně zájem, byli by z nich dobří hoši."*³⁸

3.3. Příčiny lidské samoty

V lidském životě existuje mnoho příčin samoty a osamocení, které člověka oddalují společnosti a vztahům s lidmi. Proto bych je chtěl v dalších podkapitolách nastínit a krátce se o nich zmínit.

³⁵ To byl chlapec, který měl na starosti nově přichozího. Ten dotyčný o tom zpravidla nevěděl, ale tento anděl strážný měl zajistit, aby nikdy nezůstal sám.

³⁶ Srov. **Bosco, Teresio. Don Bosko.** 1. vyd. Praha: Portál, 1991, s. 258 – 263.

³⁷ Srov. **Bosco, Teresio. Duchovní cvičení s Donem Boskem.** Praha: Portál, 1994, s. 113.

³⁸ **Bosco, Teresio. Duchovní cvičení s Donem Boskem.** Praha: Portál, 1994, s. 113.

3.3.1. Osamocení díky somatické i psychické nemoci a postižení

"Nemoc lze považovat nejenom za odchylku biologickou, ale i za určitý druh sociální deviace."³⁹ protože "člověk ztrácí svou profesní roli, která mu mohla přinášet značné uspokojení a prestiž."⁴⁰ Samozřejmě, že záleží na věku člověka, protože ztrátu sociální pozice lehčeji bude prožívat starší člověk, než člověk v plné síle. Každopádně je nemoc "odchylka, která bývá sociálně tolerována"⁴¹, ale která je velice těžce nemocným přijímána, protože nemocný se často musí se svojí nemocí vyrovnat a přijmout ji jako fakt, se kterým musí počítat. Průběh nemoci často souvisí i s tím, jak na to blízcí nemocného reagují, nebo zda má vůbec někoho, s kým by to mohl konfrontovat. Každá nemoc je ovšem spojená s určitou bolestí a vyžaduje od ostatních, aby projevíli nemocnému větší emoční podporu než obvykle. "Pro blízké není za těchto okolností snadné chovat se požadovaným způsobem"⁴², protože "nemocný je jiný – jednak svým chováním, ale i s novou situací, změnou své role."⁴³ A zde nastupují možnosti, jak se se stavem nemocného vyrovnat. Někdy to může vést k vynahrazování toho, co dotyčnému choroba vzala, jindy to může být výčitka a někdy to může vést k tomu, že ho jeho blízcí a přátelé opustí, což má negativní důsledky na psychiku člověka.⁴⁴

Dalším problémem spojeným s určitou samotou může být trvalé postižení člověka. "Postižení lidé jsou předmětem soucitu, protože je potkalo neštěstí, vesměs zcela bez vlastního zavinění. Zároveň vzbuzují i hrůzu a odpor, poněvadž symbolizují něco negativního, čemu je lépe se vyhnout."⁴⁵

V obou těchto případech ovšem neutíká postižený člověk do ústraní, ale je od společnosti vyčleňován na okraj. Což mívá zpravidla negativní důsledky na psychiku, ale i chování člověka.

3.3.2. Lidská samota díky hyperaktivitě

„Hyperaktivní děti bývají častěji odmítány nebo přijímány ambivalentně.“⁴⁶ Protože jsou často nadměrně nutkáni k pohybu a k aktivitě. To takový člověk nedokáže nijak ovládat. Ovšem takovýto projev s sebou často vyčleňování na okraj, protože si podle mínění druhých „sám vystačí“.⁴⁷ Neustále je nucen nějakým způsobem rušit, není schopen plánovat a ovládat svoje chování, často má sklon k extrémním citovým reakcím, které mohou přejít k agresivním reakcím a k poruchám osobnosti. Proto je neustále vystavován kritice, která jej vede k očekávání, "že bude zase kritizován a tento postoj nakonec ovlivní i jeho motivaci."⁴⁸

³⁹ Vágnerová, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 57.

⁴⁰ *Tamtéž*, s. 65.

⁴¹ *Tamtéž*, s. 58.

⁴² *Tamtéž*, s. 65.

⁴³ *Tamtéž*, s. 65.

⁴⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 66.

⁴⁵ *Tamtéž*, s. 99.

⁴⁶ Vágnerová, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 85.

⁴⁷ Srov. *Tamtéž*.

⁴⁸ *Tamtéž*.

3.3.3.Lidská samota díky neuróze

Bohužel se tato oblast nevyhne, ani neurotikům, kteří se neustále cítí ohroženi okolím, mívají zhoršené sebehodnocení, nižší sebevědomí i pocity nedostačivosti. Takový člověk se jeví svému okolí značně podivínsky a i jeho nejbližší a přátelé často nedokáží chápat to, co se s dotyčným děje a proč se tak chová. Často pro tyto své fobie uniká ze společnosti do „svého světa“, kde ho nikdo nemůže nijak zranit a napadnout. Do společnosti se vrací pouze tehdy, kdy chce uspokojit nějaké své potřeby, jež mu nedokáže splnit jeho svět.⁴⁹

3.3.4.Samota díky špatně vybudovanému pocitu důvěry

Je dokázáno, že po narození dítěte je potřeba dítě nechávat v přítomnosti matky, aby si vybuodovalo tzv. počáteční důvěru.⁵⁰ Ale nejen to. Postupem růstu dítěte je třeba, aby bylo dítěti zprostředkováno to, že může dospělému světu důvěřovat. Často dítě přichází za svými rodiči se svými problémy a se svými otázkami. *"Způsob, jak rodiče na toto SOS reagují, pak buď vyvolá více důvěry nebo postaví bariéru, která se těžko odstraňuje."*⁵¹ A tato bariéra bude mít i další neblahý dopad na otevřenost vůči ostatním dospělým, vrstevníkům a mladším lidem.

3.3.5.Lidská samota díky závislostem

Všechny druhy závislostí jsou společností netolerovány a proto *"postižení lidé jsou odmítáni, vystaveni opovržení a posuzování jako nechutní."*⁵² A to většinou proto, že *"chování závislého člověka je pro jeho okolí nepřijatelné."*⁵³ Proto tyto lidé žijí opuštěni na okraji společnosti a je málo lidí, kteří mohou a mají zájem se o ně, o jejich problémy a o to, jak a proč se do tohoto stavu dostali, zajímat. Žijí osamoceni ve skupinkách a nemohou si sami pomoci ze své situace.

3.3.6.Osamělost internetová

Je to nový aspekt této doby, kdy se rozvinula komunikační technika a člověk již není jakoby schopný mluvit s druhým jinak, než přes tuto komunikační techniku. Tato osamělost je spojena do určité míry se závislostí, neustále trávit mnoho času před obrazovkou počítače a jen tak pro své uspokojení neustále sledovat změny a novinky. Tato zábava *"slouží jako výhradní náplň volného času"*⁵⁴ Takový člověk trpí *"pocity stísněnosti, izolovanosti a osamění, úměrné množství strávených hodin*

⁴⁹ Srov. *Tamtéž*, s. 221 – 223.

⁵⁰ Srov. Vágnerová Marie. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 43 – 44.

⁵¹ Biddulph, Steve. *Proč jsou šťastné děti šťastné*. Praha: Portál, 1997, s. 49.

⁵² Vágnerová, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 295.

⁵³ *Tamtéž*, s. 305.

⁵⁴ Hartl, Pavel a Hartlová, Helena. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000, s. 378.

před obrazovkou. Tito jedinci se snaží tyto pocity zlomit pomocí „chatů“ a „talků“, to je internetového povídání s jinými uživateli internetu⁵⁵, ale mnohokrát nedokáží navazovat dobré a pevné vztahy mimo svět výpočetní techniky.

3.3.7.Strach být sám

"„Veškeré zlo pochází z toho, že nedokážeme zůstat sami v pokoji,“ říkal Pascal⁵⁶ Toto je také veliký problém v otázce samoty. Protože, jak jinak se může člověk zamýšlet nad sebou a nad smyslem svého života.⁵⁷

"Mnozí lidé jsou sami sobě nudnými společníky, rychle se unaví vlastní společností a v rozmlouvání sami se sebou nenacházejí velké zalíbení."⁵⁸ Ovšem ten, "kdo se chce ohlušit zábavou a potěšením, je nakonec frustrovaný člověk: jeho primární motivace, neboli vůle ke smyslu, byla potlačena pocitem absurdnosti a prázdnoty."⁵⁹

⁵⁵ *Tamtéž*

⁵⁶ Auger, Lucien. *Strach, obavy a jejich překonávání*. Praha: Portál, 1998, s. 93.

⁵⁷ Srov. Gilbert, Guy. *Až do krajnosti*. Praha: Portál, 1994, s. 149.

⁵⁸ Auger, Lucien. *Strach, obavy a jejich překonávání*. Praha: Portál, 1998, s. 93.

⁵⁹ Fizzotti, Eugenio. *Být svobodný*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, s. 14.

4. Samota jako původ deprivace! Jak z tohoto bludného kruhu ven?

Samy víme, co dokážeme udělat proto, abychom nebyli sami, aby s námi byl někdo, s kým můžeme prodebatovat své problémy a svěřit mu to, co nás zranilo. Ovšem do této situace je vloženo mnoho faktorů, které mohou značně ovlivnit to, jestli budeme sami se svými problémy nebo ne. V minulé kapitole jsme si tyto faktory zhruba nastínili a vysvětlili jsme si, jaký důvod se skrývá za tímto osamocněním. Bohužel se tento problém samoty stává stálým nutkáním někoho za každou cenu získat⁶⁰ a to může vést až tak daleko, že je člověk schopen spadnout do nebezpečné kriminální činnosti s ochotou pro partu plnit i nelogické příkazy jenom proto, aby nebyl z kolektivu vyloučen a nezůstal sám⁶¹ a nebo ho hluboce prožívaná samota vede až k bezvýchodnosti situace a ukončení svého vlastního života.⁶²

„*„Křičím, ale oni mě neposlouchají.“*“⁶³ Toto často zní v ústech mladých lidí. Co ovšem pro to udělat? To je dosti závažná otázka, která se řeší velice složitě. Ale první cestou z bludného kruhu je poznat a přijmout sám sebe. Protože, *„kdo poznal sám sebe se všemi svými propastmi a stinnými stránkami, ten ví, že život se může zdařit jen tehdy, je-li člověk sám k sobě milosrdný, přijme-li sám sebe takového, jak byl stvořen. Jen tehdy, přijal-li sám sebe, může přijmout toho, kdo hledá radu, aniž jej odsoudí“*⁶⁴ a tvrdím, že takový člověk nezůstane nikdy sám. A druhou cestou je naučit se a začít si více aktivně naslouchat a mít zájem o druhého.⁶⁵

⁶⁰ Srov. Auger, Lucien. *Strach, obavy a jejich překonávání*. Praha: Portál, 1998, s. 93.

⁶¹ Srov. Vágnerová, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 282 – 283.

⁶² Srov. *Tamtéž*, s. 242.

⁶³ Rogers, Carl R. *Způsob bytí*. Praha: Portál, 1998, s. 153.

⁶⁴ Grün, Anselm. *Bud' dobrý sám k sobě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 48.

⁶⁵ Srov. Biddulph, Steve. *Proč jsou šťastné děti šťastné*. Praha: Portál, 1997, s. 48 – 54.

Závěr

V této své práci jsem se snažil nastínit problémy spojené se samotou člověka, jež jsem ovšem nepojal pouze negativně, ale i v pozitivním smyslu, kde samota je prostředkem k růstu, zamyšlení a nalezení smyslu svého života a své práce, což v dnešní hektické době často postrádáme. Uvědomuji si, že jsem nepojal celou oblast této problematiky dnešní doby. Přesto jsem se snažil vysvětlit a nastínit několik problémů spojených se samotou v dnešní společnosti a nastínit jejich řešení. Myslím si, že dnešní mladé lidi musíme navést k tomu, aby tento problém řešili nejprve u sebe přijetím svých vlastních vin a třeba i negativních situací svého života, aby se naučili, jak vést své potomky k tomu, aby nežili v osamocení a věnovali jim dostatek svého času, aby nikdy nemuseli říci: „*Křičím, ale oni mě neposlouchají.*“⁶⁶

Jsem velice rád, že jsem mohl nahlédnout do této problematiky a ujasnit si jak je samota pro lidský rozvoj a život zvlášť nebezpečná.

⁶⁶ Rogers, Carl R. *Způsob bytí*. Praha: Portál, 1998, s. 153.

Seznam literatury

- Pecka, Dominik. *Člověk. sv. 1.* Řím: Křesťanská akademie, 1970
- Špidlík, Tomáš. *Prameny světla.* Řím: Křesťanská akademie, 1981
- Biddulph, Steve. *Proč jsou šťastné děti šťastné.* Praha: Portál, 1997
- Auger, Lucien. *Strach, obavy a jejich překonávání.* Praha, 1998
- Vágnerová, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese.* Praha: Portál, 1999
- Moser, Georg. *Stille im Lärm.* Stuttgart: Schwabenverlag, 1970
- Léon-Dufour, Xavier a spol. *Slovník biblické teologie.* Řím: Křesťanská akademie, 1991
- Bosco, Teresio. *Duchovní cvičení s Donem Boskem.* Praha: Portál, 1994
- Bosco, Teresio. *Don Bosko.* 1. vyd. Praha: Portál, 1991
- Hartl, Pavel a Hartlová, Helena. *Psychologický slovník.* Praha: Portál, 2000
- Fizzotti, Eugenio. *Být svobodný.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998
- Grün, Anselm. *Bud' dobrý sám k sobě.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997
- Rogers, Carl R. *Způsob bytí.* Praha: Portál, 1998
- Vágnerová Marie. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří.* Praha: Portál, 2000

Obsah

ÚVOD.....	2
1. SAMOTA JAKO LIDSKÁ NUTNOST A JAKO DEVIACE.....	3
1.1. ČLOVĚK JAKOŽTO TVOR SPOLEČENSKÝ.....	3
1.2. ROZDÍL MEZI SAMOTOU JAKO NUTNOSTÍ A JAKO DEVIACÍ.....	3
2. SAMOTA JAKO LIDSKÁ NUTNOST.....	5
2.1. TOUHA PO SAMOTĚ V LIDSKÝCH DĚJINÁCH.....	5
2.2. SAMOTA NE JAKO TOUHA PO PRÁZDNOTĚ, ALE JAKO TOUHA PO NAPLNĚNÍ.....	5
2.3. ZÁVĚREM KAPITOLY.....	6
3. SAMOTA, JAKO LIDSKÁ DEVIACE.....	7
3.1. BIBLICKÉ POJETÍ OSAMOCENÍ.....	7
3.2. LIDSKÁ SAMOTA V POJETÍ DONA BOSKA.....	7
3.2.1. Příběh jednoho chlapce.....	7
3.2.2. Nebezpečná samota.....	8
3.3. PŘÍČINY LIDSKÉ SAMOTY.....	8
3.3.1. Osamocení díky somatické i psychické nemoci a postižení.....	9
3.3.2. Lidská samota díky hyperaktivitě.....	9
3.3.3. Lidská samota díky neuróze.....	10
3.3.4. Samota díky špatně vybudovanému pocitu důvěry.....	10
3.3.5. Lidská samota díky závislostem.....	10
3.3.6. Osamělost internetová.....	10
3.3.7. Strach být sám.....	11
4. SAMOTA JAKO PŮVOD DEPRIVACE! JAK Z TOHOTO BLUDNÉHO KRUHU VEN?.....	12
ZÁVĚR.....	13
SEZNAM LITERATURY.....	14
OBSAH.....	15